

Sygn. akt I ACa 2031/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Dzięczek

Sędziowie: SA Marta Szerel

SO del. Paulina Asłanowicz (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Marta Puszkarska

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko A. B. i S. B. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 19 czerwca 2015 r., sygn. akt II C 950/14

I. oddala apelację,

II. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. solidarnie na rzecz A. B. i S. B. (1) kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Paulina Asłanowicz Roman Dzięczek Marta Szerel

Sygn. akt I ACa 2031/15

UZASADNIENIE

Dnia 25 listopada 2013 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. złożyła pozew w postępowaniu nakazowym o zasądzenie kwoty 858641,87 zł z weksla wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 7 listopada 2013 roku do dnia zapłaty solidarnie od pozwanych A. B. i S. B. (1) oraz o zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania. W uzasadnieniu tego żądania powódka wskazała, że jest w posiadaniu weksla własnego, opatrzonego klauzulą bez protestu i wystawionego w W., na podstawie którego pozwani A. B. jako wystawca weksla oraz S. B. (1) jako poręczyciel weksla zobowiązali się zapłacić kwotę 858641,87 zł.

W dniu 17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym pod sygnaturą akt II Nc 290/13, uwzględniając żądanie pozwu.

W ustawowym terminie pozwani A. B. i S. B. (1) wnieśli zarzuty od powyższego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości. Pozwani przeciwko zasadności żądania sformułowali szereg argumentów, w tym: uzupełnienia weksla in

blanco niezgodnie z zapisem § 3 porozumienia wekslowego, gdyż pozwana A. B. w dniu uzupełniania weksla przez powódkę wywiązywała się ze wszystkich zapisów umowy, a w szczególności nie zalegała z opłatami rat leasingowych, nierozliczenia przez powódkę sumy wekslowej w wysokości 858641,87zł, pomimo kilkakrotnych wniosków pozwanej A. B. o szczegółowe rozliczenie rat leasingu i podanie przez powódkę sumy dyskonta, o którą pomniejszono kwotę rat, a także naruszenia przez powódkę zapisu art. 709¹³ k.c. i rozwiązanie umowy bez wezwania pozwanej do usunięcia przyczyn rozwiązania umowy leasingu.

W odpowiedzi na zarzuty od nakazu zapłaty (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. podtrzymała swoje stanowisko, domagając się utrzymania w mocy nakazu zapłaty. Ze względu na dokonanie przez siebie po dacie uzupełnienia weksla i złożenia pozwu korekty faktur i zaliczenia sumy należnej z tego tytułu na poczet wymagalnego zadłużenia pozwanych wynikającego z umowy leasingu, powódka cofnęła powództwo w zakresie kwoty 1179,90 zł, która została zaliczona na poczet należności głównej. Ostatecznie powódka wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych na swoją rzecz kwoty 857561,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od tej kwoty od dnia 12 marca 2014 roku do dnia zapłaty oraz dodatkowo odsetek ustawowych liczonych od kwoty 858641,87zł od dnia 7 listopada 2013 roku do dnia 11 marca 2014 roku liczonych w związku z wystawieniem faktury.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2015 roku Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie w punkcie pierwszym uchylił nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 17 grudnia 2013 roku pod sygnaturą akt II Nc 414/13 w części dotyczącej żądania zasądzenia kwoty 1179,90 zł i w tym zakresie postępowanie umorzył, a w punkcie drugim uchylił tenże nakaz zapłaty i oddalił powództwo. W punkcie trzecim wyroku nakazano pobrać od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie kwotę 29700 zł tytułem nieuiszczonych opłat sądowych, od których zwolnieni zostali pozwani.

Powyższy wyrok wydany został w oparciu o następujące ustalenia i rozważania prawne:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej zawarła w dniu 23 maja 2012 roku umowę leasingu numer (...) z pozwaną A. B. prowadzącą gospodarstwo rolne. Na podstawie powyższej umowy powódka, jako finansujący, oddała A. B. w używanie przedmiot leasingu w postaci kombajnu zbożowego marki C. (...) o specyfikacji określonej w załączniku(...) do umowy, natomiast A. B. jako korzystający zobowiązała się do zapłaty 119 rat leasingowych, począwszy od 15 czerwca 2012 roku, których wysokość i częstotliwość została określona w harmonogramie, stanowiącym załącznik (...) do umowy. Wartość netto przedmiotu leasingu wynosiła 860000 zł. Integralną częścią umowy między stronami stanowiły ogólne warunki umowy leasingu (OWUL) oraz załączniki.

Strony ustaliły jako sposób zabezpieczenia roszczeń z umowy leasingu wystawienie przez pozwaną i wręczenie powódce weksla in blanco, poręczonego przez S. B. (1). Porozumienie wekslowe było jednym z załączników do umowy leasingu. Przewidziano w nim, iż w razie nie wywiązywania się przez pozwaną z zobowiązania powodowa spółka będzie uprawniona do uzupełnienia treści weksla poprzez wpisanie brakujących elementów wymaganych przez prawo wekslowe, w tym sumy wekslowej w wysokości pokrywającej całość roszczenia pieniężnego finansującego do korzystającego z tytułu niewywiązywania się terminowego przez korzystającego z zobowiązań wynikających z umowy.

Zawierając umowę leasingu z powódką i akceptując OWUL, pozwana A. B. oświadczyła mi.in., iż wobec niej i wobec poręczającego weksel S. B. (1) nie są prowadzone postępowania sądowe, karne, cywilne, administracyjne oraz egzekucyjne, jak również nie istnieją żadne prawomocne orzeczenia sądowe lub administracyjne zapadłe wobec niej, odnoszące się do istotnych roszczeń majątkowych podnoszonych wobec pozwanej, które uniemożliwiłyby pozwanej zawarcie lub realizację umowy leasingu zawartej między stronami.

W punkcie 12 OWUL strony określiły jakie zdarzenia mogą być uznane za przyczynę rozwiązania umowy leasingu, których wystąpienie uprawnia S. (...) do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym albo do żądania od korzystającego ustanowienia dodatkowych zabezpieczeń lub przedstawienia działań związanych z usunięciem tych zdarzeń. Przyczynami tego typu działań mogły być: zwłoka z zapłatą co najmniej jednej z rat leasingowych i

niespełnienie świadczenia pomimo wyznaczenia w ostatecznym wezwaniu do zapłaty odpowiedniego dodatkowego terminu pod rygorem wypowiedzenia umowy przez S. (...) (pkt 12.1.1.), wszczęcie w stosunku do korzystającego postępowania upadłościowego lub naprawczego, egzekucyjnego lub złożenie wniosku o wyjawienie majątku, albo jakiegokolwiek innego postępowania o podobnym charakterze, albo jeżeli stosowny wniosek nie został uwzględniony z uwagi na brak wystarczającego majątku (pkt 12.1.8), zajęcie przedmiotu leasingu w drodze egzekucji komorniczej (pkt 12.1.12), sytuacja, gdy jakiegokolwiek oświadczenia lub zapewnienia zawarte w umowie leasingu lub jakiegokolwiek inne informacje przekazane S. (...) w związku z leasingiem okażą się nieprawdziwe lub błędne (pkt 12.1.6).

W OWUL wskazano także, iż w razie wypowiedzenia umowy leasingu pozwana jako korzystający jest zobowiązana do zwrotu przedmiotu leasingu i do zapłaty na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w terminie 7 dni od doręczenia wezwania do zapłaty wszystkich wymagalnych, niezapłaconych należności wraz z odsetkami, wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat leasingowych, pomniejszonych o dyskonto, szacunkowej wartości przedmiotu leasingu i kosztów związanych z odzyskaniem przedmiotu leasingu przez powódkę.

A. B. realizowała płatności rat leasingowych na rzecz powodowej spółki. Gdy wiosną i latem 2013 roku nie uiszczała w terminie raty leasingowej, (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w dniu 24 czerwca 2013 roku wystosowała do pozwanej wezwanie do zapłaty, zakreślając termin 7 dni na uregulowanie zaległości i informując o możliwości rozwiązania umowy. Zaległość w kwocie 24126,64 zł została uregulowana przez pozwaną – w dniu 22 czerwca 2013 roku pozwana uiszczała kwotę 16500 zł, a w dniu 25 lipca 2013 roku kwoty 8100 zł.

Pismem z dnia 20 sierpnia 2013 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wypowiedziała A. B. ze skutkiem natychmiastowym umowę leasingu numer (...), powołując się na fakt wszczęcia postępowania egzekucyjnego przeciwko niej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. i zajęcia przedmiotu leasingu w drodze egzekucji komorniczej oraz na postanowienia zamieszczone w paragrafie 12.1.8 i 12.1.12 OWUL. Równocześnie pozwana została wezwana do natychmiastowego wydania przedmiotu leasingu.

Po otrzymaniu oświadczenia o wypowiedzenia umowy leasingu A. B. wystąpiła do powodowej spółki o cofnięcie wypowiedzenia, informując, iż będący przedmiotem leasingu kombajn nie został zajęty przez komornika, że posiada ona płynność finansową, nie ma zaległości w uiszczaniu należności z tytułu leasingu, nie ma zadłużeń wobec urzędu skarbowego, ZUS i dostawców oraz że toczące się przeciwko niej od kilku lat postępowania egzekucyjne nie uniemożliwiają wykonywania zobowiązań z umowy leasingu.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością podtrzymywała decyzję o wypowiedzeniu umowy, wskazując na powzięte od komornika sądowego informacje o toczących się postępowaniach egzekucyjnych przeciwko pozwanej.

Na dzień 20 sierpnia 2013 roku, tj. dzień złożenia przez powódkę oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. prowadził wobec A. B. osiem postępowań egzekucyjnych, przy czym toczyły się one od 2002 roku, 2004 roku, 2005 roku, 2008 roku, 2009 roku i 2013 roku. W żadnym z postępowań egzekucyjnych komornik nie dokonał zajęcia kombajnu zbożowego C. (...), stanowiącego przedmiot umowy leasingu.

W dniu 29 października 2013 roku powodowa spółka uzupełniła wystawiony przez pozwaną weksel in blanco, wpisując jako sumę wekslową kwotę 858641,87 zł i powiadomiła o tym fakcie pozwaną oraz pozwanego S. B. (2) jako poręczyciela weksla, wzywając do zapłaty sumy wekslowej do dnia 6 listopada 2013 roku. Sposób ustalenia wysokości sumy wekslowej został przedstawiony w rozliczeniu umowy z dnia 9 października 2013 roku, w którym wskazano iż należności pozwanej wynoszą: 29373,97 zł z tytułu należności zafakturowanych, a nierozliczonych na dzień wystawienia noty (suma rat leasingowych płatnych na koniec czerwca, lipca i sierpnia 2013 roku oraz należności z tytułu refakturowania polisy płatne na koniec czerwca 2013 roku), 1953,89 zł z tytułu odsetek od wymagalnych należności, 827228,01 zł z tytułu sumy wszystkich przewidzianych w umowie, a niezapłaconych rat leasingowych, pomniejszonych o dyskonto na dzień rozliczenia i 86 zł z tytułu szacunkowej wartości przedmiotu leasingu.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za nieuzasadnione, gdyż zarzuty pozwanych co do wypełnienia przez powódkę weksla in blanco zabezpieczającego wierzytelności z umowy leasingu niezgodnie

z porozumieniem wekslowym okazały się słuszne. Brak jest bowiem zdaniem Sądu I – ej instancji podstaw do przyjęcia, by złożone przez stronę powodową pismem z dnia 20 sierpnia 2013 roku oświadczenie o wypowiedzeniu umowy było skuteczne, a więc by jego następstwem stało się rozwiązanie umowy leasingu i konieczność dokonania rozliczeń, o których mowa w art. 709¹⁵ k.c. i w punkcie 12.3 OWUL. Sąd Okręgowy zauważył, iż konieczność analizowania tej kwestii istniała wobec zakwestionowania przez pozwanych zgodności działania strony powodowej z postanowieniami § 3 porozumienia wekslowego i wobec zarzutów podnoszonych przez pozwanych na etapie postępowania przedsądowego, gdzie pozwana zarzucała powodce nieistnienie podstaw do wypowiedzenia umowy leasingu.

Istotne jest zdaniem Sądu I – ej instancji to, iż powódka dokonała wypowiedzenia umowy z powołaniem się na zapisy zamieszczone w punkcie 12.1.8 i 12.1.12 OWUL, wskazując jako przyczynę swojego działania fakt wszczęcia przeciwko pozwanej postępowania egzekucyjnego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. i zajęcia przedmiotu leasingu w drodze egzekucji komorniczej. Powoływanie się przez powódkę w toku postępowania na istnienie zadłużenia pozwanej jest więc irrelevantne, skoro zdarzenie to nie było przyczyną i podstawą wypowiedzenia umowy, tj. nie powołano się na nie w treści oświadczenia o wypowiedzeniu. Stosownie do punktu 12.1.12 powódka była uprawniona do wypowiedzenia umowy w razie zajęcia przedmiotu leasingu w drodze egzekucji komorniczej, jednakże – co wynika z informacji nadesłanej przez komornika – zdarzenie takie nie miało miejsca i stwierdzenia powódki zamieszczone w oświadczeniu o wypowiedzeniu o zajęciu przedmiotu leasingu były nieprawdziwe. Drugą z przyczyn wypowiedzenia umowy miało być wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanej, co przewiduje punkt 12.1.8 OWUL. Istotne jest jednak zdaniem Sądu Okręgowego to, iż postępowanie egzekucyjne było prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. przeciwko pozwanej nieprzerwanie przez 10 lat przed zawarciem umowy leasingu. W związku z tym po zawarciu umowy przez strony egzekucja komornicza skierowana przeciwko pozwanej nie była wydarzeniem nowym, podważającym jej płynność finansową. Sąd Okręgowy zauważył, iż pozwana przy zawarciu umowy leasingu złożyła zapewnienie, iż nie są prowadzone wobec niej i osób udzielających poręczenia postępowania sądowe, cywilne, karne, administracyjne oraz egzekucyjne, jak również nie istnieją żadne prawomocne orzeczenia sądowe lub administracyjne odnoszące się do istotnych roszczeń majątkowych, które uniemożliwiłyby jej zawarcie lub należyte wykonanie umowy leasingu oraz zobowiązała się do poinformowania powódki o zmianie, jeśli treść zapewnienia przestała być aktualna (punkt 22 OWUL). Wzajemne powiązanie między zapisem punktu 22 a punktu 12.1.8 OWUL nie pozwala na przyjęcie, by późniejsze dowiedzenie się przez stronę powodową o fakcie prowadzenia przeciwko pozwanej postępowania egzekucyjnego uprawniało powódkę do wypowiedzenia umowy. Wniosek taki jest tym bardziej uzasadniony, że odrębną przyczyną wypowiedzenia umowy mogła być sytuacja, gdy oświadczenia lub zapewnienia zawarte w umowie leasingu okazały się nieprawdziwe lub błędne (punkt 12.1.6 OWUL). W ocenie Sądu Okręgowego powódka błędnie interpretuje treść punktu 12.1.8, nie uwzględniając zapisów zamieszczonych w punktach 22 i 12.1.6. Całościowa interpretacja tych zapisów prowadzi do wniosku, że jedynie zaniechanie poinformowania o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym uniemożliwiającym wywiązywanie się z obowiązków leasingobiorcy lub wszczęcie kolejnego postępowania egzekucyjnego uniemożliwiającego wywiązywanie się z obowiązków leasingobiorcy uprawniało stronę powodową do wypowiedzenia umowy. W rozpoznawanej sprawie nie wykazano zaś, by tak dotkliwy dla pozwanej, uniemożliwiający realizację zobowiązań umownych, charakter miały toczące się przeciwko niej od wielu lat postępowania egzekucyjne. Pozwana była bowiem w stanie realizować swoje zobowiązania dokonywania płatności rat leasingowych zgodnie z harmonogramem ustalonym przez strony przez okres ponad roku od zawarcia umowy. Nie wykazano więc, by sam fakt prowadzonych przeciwko pozwanej postępowań egzekucyjnych uniemożliwiał jej lub utrudniał wywiązywanie się z obowiązków korzystającego, w tym z podstawowego obowiązku płatności rat leasingowych. Sama okoliczność powstania krótkotrwałych opóźnień w zapłacie rat leasingowych w czerwcu 2013 roku nie świadczy o braku zdolności płatniczych pozwanej, będących następstwem toczącej się przeciwko niej egzekucji komorniczej, skoro w okresie tym przedmiot leasingu był uszkodzony i naprawiany. Strony korespondowały na temat tego, na konto której z nich ma nastąpić wypłata odszkodowania, powódka odnotowywała nadpłatę i dokonywała zwrotu odszkodowania, a pozwana opłacała zaległe faktury nawet przed otrzymaniem wezwania do zapłaty. Wobec powyższego, zdaniem Sądu Okręgowego, nie ma możliwości uznania samego faktu niepoinformowania przez pozwaną powódki o toczących się przeciwko niej postępowaniach egzekucyjnych jako naruszenia obowiązków umownych przez

pozwaną, skoro pozwana – i to zasadnie – oceniała że mimo tego będzie w stanie wywiązywać się z płatności rat leasingowych. Podkreślił Sąd Okręgowy, iż to powodowa spółka była autorem i posługiwała się wzorcem umowy i OWUL. Stąd można oczekiwać, że zamieszczone w nim sformułowania będą jednoznaczne bez możliwości dowolnego interpretowania ich przez stronę powodową. Skoro w dacie zawierania umowy leasingu dla strony powodowej istotne było odebranie od pozwanej oświadczenia, iż nie toczą się przeciwko niej postępowania sądowe i egzekucyjne mogące uniemożliwić zawarcie lub należyte wykonanie umowy, to powódka nie może w późniejszym czasie wypowiedzieć umowy leasingu, powołując się jedynie na to, iż przeciwko pozwanej toczyły się i toczą postępowania egzekucyjne, bez wykazania negatywnych skutków prowadzonych postępowań egzekucyjnych na możliwości wywiązania się przez pozwaną z jej zobowiązań umownych.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego pozwana A. B. wypełniała obowiązki wynikające z umowy leasingu w sposób prawidłowy. W związku z tym nie zaistniały wskazane przez powodową spółkę przesłanki wypowiedzenia umowy leasingu, a dokonane wypowiedzenie nie skutkowało rozwiązaniem umowy i powstaniem zobowiązania pozwanej do zapłaty należności szczegółowo wymienionych w nocie rozliczeniowej. Oznacza to, iż strona powodowa nie była uprawniona do uzupełnienia weksla zgodnie z § 3 porozumienia wekslowego.

Wypełnienie weksla in blanco zgodnie z upoważnieniem udzielonym przy jego wręczeniu, choć nie stanowi przesłanki formalnej, to jednak warunkuje powstanie zobowiązania wekslowego osoby na nim podpisanej. Skoro sporny weksel został uzupełniony przez powódkę niezgodnie z upoważnieniem, to zobowiązanie pozwanych jako osób podpisanych na wekslu in blanco nie powstało. Spowodowało to uchylenie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i oddalenie powództwa na podstawie art. 496 k.p.c. W części, w jakiej strona powodowa dokonała cofnięcia pozwu, nakaz został uchylony przez Sąd Okręgowy, a postępowanie umorzone stosownie do art. 496 k.p.c. i art. 355 § 1 k.p.c.

Kierując się wynikiem postępowania, na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c., Sąd Okręgowy nakazał pobrać kwotę nieuiszczonej opłaty od zarzutów od strony powodowej jako przegrywającej sprawę, orzekając jak w punkcie trzecim sentencji wyroku.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka, zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktów drugiego oraz trzeciego i zarzucając mu:

I. naruszenie prawa materialnego tj.

1. art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez jego błędne zastosowanie, uznanie, że z punktu 12.1.8 OWUL wynika, iż skuteczne rozwiązanie umowy leasingu może nastąpić jedynie w przypadku, gdy postępowania egzekucyjne wszczęte wobec korzystającego mogą wpłynąć negatywnie na możliwości wywiązania się przez korzystającego z zobowiązania, pomimo, że zgodnie z literalnym brzmieniem oraz prawidłową wykładnią oświadczeń woli zgodnie z punktem 12.1.8 już sam fakt wszczęcia postępowania egzekucyjnego stanowi wystarczającą przyczynę rozwiązania umowy leasingu, która została uzgodniona przez strony w ramach swobody umów, bowiem samo wszczęcie postępowania egzekucyjnego stanowi zagrożenie nie tylko związane z możliwością wywiązania się z zobowiązań przez pozwaną, ale i obawą przed zajęciem sprzętu stanowiącego własność powoda w toku postępowania egzekucyjnego wiążące się z możliwością jego utraty;

2. art. 6 k.c. poprzez uznanie przez Sąd I - ej instancji, że to na powódce ciąży obowiązek wykazania, że pozwani nie byli w stanie regulować należności z tytułu umowy leasingu z uwagi na toczące się postępowania egzekucyjne, pomimo, iż zgodnie z zaskarżonym przepisem to na pozwanych ciążył obowiązek udowodnienia, że pomimo toczących się postępowań egzekucyjnych oraz wszczynania kolejnych - nowych postępowań egzekucyjnych są w stanie regulować w terminie należności z tytułu zawartej umowy leasingu, czego nie udowodnili;

3. art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe polegające na jego błędnym zastosowaniu i uznaniu że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem wekslowym, pomimo, iż wypowiedzenie umowy leasingu

było skuteczne, gdyż pozwana nie wywiązała się z zobowiązania, a tym samym powódka wypełniła weksel zgodnie z § 3 porozumienia wekslowego;

II. naruszenie prawa procesowego tj.:

1. art. 233 k.p.c. poprzez sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału, jak również przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów oraz brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego polegający na:

a) błędnym uznaniu, iż pozwana wywiązywała się z zobowiązań umowy, dlatego brak było podstaw do jej wypowiedzenia, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż pozwana nie tylko złożyła nieprawdziwe oświadczenie podczas podpisywania umowy, iż nie toczą się w stosunku do niej żadne postępowania egzekucyjne, następnie nie poinformowała powódki o wszczynaniu w stosunku do niej kolejnych postępowań egzekucyjnych, ostatecznie zalegała z płatnościami rat;

b) błędnym uznaniu, że wskazane w dokumencie wypowiedzenia punkty 12.1.8 i 12.1.12 stanowią wyłączną przyczynę wypowiedzenia, a treść wypowiedzenia wyłącza możliwość uznania, iż niepoinformowanie powódki przez pozwaną o toczących się i nowych postępowaniach egzekucyjnych nie stanowiło zgodnie z treścią wypowiedzenia podstawy do wypowiedzenia umowy, podczas gdy powódka podała w dokumencie jako przyczynę wypowiedzenia „wszczęć postępowania egzekucyjnego (...) na podstawie postanowień umowy (w tym 12.1.8 i 12.1.12 Ogólnych Warunków) wypowiedzam umowę leasingu,” odwołując się tym samym do wszystkich postanowień umowy, w szczególności wskazując punkty 12.1.8 i 12.1.12., powódka powołał się w treści wypowiedzenia na konkretną przyczynę „wszczęć postępowania egzekucyjnego”, które z uwagi na naruszenie postanowień umowy w zakresie nieprawdziwego oświadczenia o nietoczeniu się postępowań egzekucyjnych, a następnie niewypełnienie przez pozwanych obowiązku wynikającego z postanowień umowy w postaci niepoinformowania o kolejnych postępowaniach egzekucyjnych (punkt 17 OWUL) stanowiło przyczynę skutecznego wypowiedzenia umowy;

c) błędnej ocenie stanu faktycznego wynikającej z niewłaściwej oceny dokumentu - noty rozliczeniowej o numerze (...) dotyczącej umowy leasingu o numerze (...), zestawienia rozliczeń i rozrachunków oraz przedłożonych przez pozwanych dokumentów wraz z wnioskiem o zwolnienie z kosztów, a przez to błędne ustalenie, że postępowania egzekucyjne nie miały negatywnego wpływu na wywiązywanie się przez pozwaną z jej zobowiązań, co więcej uznanie, iż pozwana wypełniała obowiązki wynikające z umowy pomimo, że zarówno nota, zestawienie jak i dokumenty przedłożone przez pozwanych wykazują, że pozwana zalegała z płatnościami trzech rat o numerach 13,14 i 15 i nie była w stanie wywiązać się z zobowiązania;

d) niezgodnym z zasadami doświadczenia życiowego i logiki uznaniu, że toczące się osiem postępowań egzekucyjnych nie miało wpływu na możliwość wywiązania się z zobowiązań przez pozwaną.

W związku z tymi zarzutami powódka wniosła o zmianę wyroku przez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie w dniu 17 grudnia 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt II Nc 414/13 w części tj. co do kwoty 857461,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 12 marca 2014 roku do dnia zapłaty oraz odsetek ustawowych od kwoty 858641,87 zł od dnia 7 listopada 2013 roku do dnia 11 marca 2014 roku i zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kosztów postępowania przed Sądem II - ej instancji, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I - ej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwani wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów naruszenia prawa procesowego i stwierdzić, że zarzut sprzeczności ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym ma odrębny charakter od zarzutu naruszenia zasad oceny określonych w art. 233 § 1 k.p.c. (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 25 listopada 2003 roku, II CK 293/02, LEX numer 151622 i z dnia 25 września 2014 roku, II CSK 727/13, LEX numer 1537557), które zostały przez skarżącą utożsamione.

Jeśli więc chodzi o zarzucane w apelacji naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., to należy zaaprobować utrwalony w orzecznictwie pogląd, że do naruszenia tego przepisu może dojść wówczas, gdy zostanie wykazane uchybienie podstawowym kryteriom oceny, tj. zasadom doświadczenia życiowego, źródłom wiedzy, regułom poprawności logicznej, właściwemu kojarzeniu faktów i prawdopodobieństwu przedstawionej wersji (tak min. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 2005 roku, III CK 314/05, LEX numer 172176). W związku z tym najczęściej tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia oczywistych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona ocena dowodów może być podważona (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 września 2002 roku, II CKN 817/00, OSNC 2000/7- 8/139).

W związku z tym samo stwierdzenie zawarte w apelacji powódki, że doszło do przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i brak jest wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego warunków powyższych nie spełnia. Nie wskazano bowiem, jakie kryteria oceny naruszył Sąd I – ej instancji w stosunku do konkretnych dowodów i nie wyjaśniono dlaczego zarzucane uchybienie mogło mieć wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie. Tylko zaś w takim wypadku zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mógłby okazać się skuteczny (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 23 stycznia 2001 roku, IV CKN 970/00, LEX numer 52753 i w wyroku z dnia 06 lipca 2005 roku, III CK 3/05, LEX numer 180925). W związku z tym Sąd Apelacyjny uznaje za prawidłowe ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I - ej instancji i przyjmuje je jako własne.

Jeśli chodzi o kwestię ustaleń co do realizacji przez pozwaną zobowiązania do spłaty rat leasingowych, to w tym zakresie Sąd Okręgowy oparł się na dokumentach źródłowych przedstawionych przez pozwanych w postaci potwierdzeń przelewów, z których wynikało, że należność objęta wezwaniem z dnia 24 czerwca 2013 roku została uregulowana, a wobec nieprzedstawienia przez powódkę dowodu doręczenia tego wezwania, a jedynie jego nadania, należy uznać, że pozwana uczyniła to w terminie w nim wyznaczonym. Moc dowodowa tych dowodów nie została przez powódkę zakwestionowana ani w toku sprawy przed Sądem I – ej instancji ani w apelacji, a przeciwstawiono im jedynie dowód z noty rozliczeniowej numer (...) (k. 38), która jako dokument wytworzony przez powódkę nie może stanowić miarodajnego dowodu w zakresie istnienia niezrealizowanego zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu. Taki sam charakter mają przedłożone rozliczenie umowy dołączone do noty (k. 39 – 40) oraz zestawienie rozliczeń i rozrachunków (k. 242 – 243), z których pierwsze zawiera odrębne dopiski, a drugie co do kwoty zaległości z pierwszym nie koresponduje, a powódka nie poparła ich żadnym materiałem źródłowym, pomimo kwestionowania tych dokumentów przez pozwanych. Zresztą z dokumentów tych wynika okoliczność uregulowania zaległości, jaka objęta była wezwaniem do zapłaty, a także nieuiszczenia rat numer (...) wymagalnych na koniec czerwca, lipca i sierpnia 2013 roku. Jednak w związku ze zwłoką w płatności tych rat powódka nie wyznaczyła pozwanej dodatkowego terminu na zapłacenie tej zaległości w myśl punktu 12.1.1. OWUL i art. 709 (13) § 2 k.c., co nie pozwala na skuteczne wypowiedzenie umowy z tego powodu.

Zresztą podnoszone w apelacji okoliczności zalegania pozwanej z płatnością rat, złożenia nieprawdziwego oświadczenia podczas podpisywania umowy, iż nie toczą się wobec pozwanej żadne postępowania egzekucyjne, a także niepoinformowania powódki o wszczęciu w stosunku do niej kolejnego takiego postępowania, nawet przy założeniu ich prawdziwości, nie posiadają żadnej doniosłości prawnej. Dla skuteczności wypowiedzenia umowy leasingu potrzebne jest bowiem dokonanie go na piśmie i określenie jego przyczyny. W uchwale pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 maja 1978 roku (V PZP 6/77, OSNCP 1978/8/127), wydanej na gruncie zagadnień związanych z wypowiedzeniem umowy o pracę, Sąd Najwyższy podkreślił, że przyczyna powinna być podana w sposób skonkretyzowany, nie ograniczający się do ogólnikowego zwrotu bądź powtórzenia wyrażeń

ustawowych. Dopiero bowiem skonkretyzowanie przyczyny umożliwia jej sprawdzenie i ocenę. Mimo, iż uchwała ta dotyczy stosunków pracowniczych, jednak, zdaniem Sądu Apelacyjnego, można pogląd w niej wyrażony zastosować przy analizie wypowiedzenia innych stosunków prawnych o charakterze ciągłym (tak min odnośnie umowy najmu Zygmunta Bidzińskiego w: Status prawny lokali i ich dysponentów, Wydawnictwo Prawnicze 1998, str. 141).

Ponadto na rzecz tezy o związaniu strony dokonującej wypowiedzenia wskazaną w nim przyczyną przemawia to, że prawo wypowiedzenia umowy leasingu stanowi rozwiązanie o wyjątkowym charakterze z uwagi na zawarcie tego rodzaju umowy na czas określony. W związku z tym w zasadzie powinna ona trwać do upływu terminu, na jaki strony ją zawarły, z wyjątkami umożliwiającymi jej rozwiązanie, których rozszerzające rozumienie należy jednak uznać za niedopuszczalne.

Także punkt 12.2 OWUL, stanowiących integralną część zawartej przez strony umowy, przewiduje obowiązek finansującego do poinformowania korzystającego o przyczynie rozwiązania umowy, co wskazuje na wiążący charakter wskazanego i ujawnionego wobec kontrahenta powodu zakończenia stosunku leasingu.

Skoro zaś w wypowiedzeniu umowy leasingu zawartej przez strony wskazano jako jego przyczynę wyłącznie wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwanej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie A. K. i zajęcie przedmiotu leasingu w drodze egzekucji komorniczej, to badanie skuteczności tego oświadczenia prawnokształtującego ograniczać się może tylko do tych przyczyn. Bez znaczenia zatem dla rozpoznania sprawy pozostają ewentualne inne naruszenia zapisów umowy przez pozwaną związane z realizacją obowiązków dotyczących uiszczania rat leasingowych czy udzielania określonych informacji.

Powyższej oceny nie zmienia podnoszona w apelacji okoliczność, że w oświadczeniu o wypowiedzeniu powódka użyła sformułowania, że jest ono złożone na podstawie zawartej umowy, w tym par. 12.1.8 i 12.1.12., co jej zdaniem ma świadczyć o tym, że nie były to wyłączne przyczyny wypowiedzenia. Jednocześnie jednak w treści tego pisma podano dwie okoliczności powodujące złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu, co nie pozwala na przyjęcie, że jego podstawę stanowiły wszelkie inne powoływane w toku sprawy naruszenia zapisów umowy przez pozwaną A. B..

Bezsporne ostatecznie było pomiędzy stronami to, że do zajęcia przedmiotu leasingu nigdy nie doszło, więc ten nie zaistniał fakt nie mógł uzasadniać wypowiedzenia umowy. Jeśli zaś chodzi o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, to słusznie wywodziła w apelacji powódka, że samo wszczęcie postępowania egzekucyjnego, nieobwarowane jakimkolwiek warunkiem związanym z niemożnością wywiązywania się z zobowiązań umownych, zostało przez strony w umowie wskazane jako wystarczająca przyczyna wypowiedzenia umowy, a z pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gnieźnie z dnia 8 kwietnia 2015 roku (k. 228) wynika niezbicie, że oprócz siedmiu innych postępowań egzekucyjnych wytoczonych w latach 2002, 2004, 2005 i 2008 na dzień 20 sierpnia 2013 roku prowadzone było także postępowanie o sygnaturze KM 945/13, a więc zainicjowane w 2013 roku. Zresztą Sąd Okręgowy poczynił takie ustalenie co do prowadzenia jednego z postępowań egzekucyjnych od 2013 roku, jednakże błędnie uznał, że nie stanowiło ono nowej okoliczności wszczęcia postępowania egzekucyjnego po zawarciu umowy leasingu i że dla uznania jej za uzasadnioną przyczynę wypowiedzenia umowy konieczne jest, by uniemożliwiała ona wywiązywanie się z obowiązków leasingobiorcy, podczas, gdy takiego zastrzeżenia strony w umowie nie poczyniły. W konsekwencji taka interpretacja zapisów umowy, przenosząca warunek z punktu 22 OWUL do ich punktu 12.1.8 stanowi dokonanie ustaleń treści umowy całkowicie sprzecznych z treścią spisanego dokumentu. Niemniej jednak to zarzucone w apelacji naruszenie art. 65 § 1 k.c. nie miało wpływu na prawidłowość wydanego rozstrzygnięcia.

Z powyżej opisanej wyjątkowości instytucji rozwiązania stosunku prawnego leasingu, wynika, że wypowiedzenie tej umowy zostało ograniczone w istotny sposób nie tylko co do formy i konieczności określenia jego przyczyny. Ponadto wypowiedzenia umowy może dokonać w zasadzie tylko finansujący i wyłącznie w przypadkach przewidzianych w ustawie, czyli w razie zaistnienia sytuacji określonych w art. 709¹¹, 709¹² § 2 lub art. 709¹³ § 2 k.c. Powstanie po stronie finansującego prawa do wypowiedzenia umowy uzależnione jest przy tym od spełnienia zawartych w tych przepisach przesłanek. Kolejnym ograniczeniem jest zastrzeżenie przez ustawodawcę w każdym przypadku, że wypowiedzenie następuje ze skutkiem natychmiastowym, chyba że strony uzgodniły termin wypowiedzenia. Możliwe jest przy tym

ustalenie przez strony terminu wypowiedzenia tylko na wypadek zaistnienia okoliczności uzasadniających w świetle powołanych przepisów wypowiedzenie umowy leasingu (tak T. Wiśniewski w Komentarz do art. 709¹¹ k.c., LEX).

W związku z powyższym należy stwierdzić, że nie jest dopuszczalne uregulowanie w umowie leasingu innych przypadków wypowiedzenia tej umowy. Takie postanowienie jako mające na celu obejście ustawy jest bezwzględnie nieważne zgodnie z art. 58 k.c. (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 26 lutego 2014 roku, VI ACa 1175/13, Legalis, J. Broł, Umowa leasingu, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2002, s. 165, M. Gutowski, komentarz do art. 709¹¹ k.c., Legalis, i K. Kopaczyńska – Pieczeniak, komentarz do art. 799¹⁵ k.c., LEX). Pogląd dopuszczający możliwość uregulowania w umowie leasingu prawa jej wypowiedzenia z odwołaniem się do stosowania w drodze analogii art. 673 § 3 k.c. dotyczącego najmu (J. Poczobut, komentarz do art. 709¹¹ k.c., Legalis) jest odosobniony i nie może zostać uznany za uzasadniony. Brak jest bowiem podstaw do stosowania przepisów o najmie w drodze analogii. Po pierwsze, ustawodawca w art. 709¹⁷ k.c. wskazał, w jakim zakresie przepisy dotyczące tej umowy mają odpowiednie zastosowanie do leasingu, a po drugie odrębnie uregulował zasady wypowiedzenia leasingu, co wyklucza analogię z uwagi na brak luki w prawie.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należy, że nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy leasingu, gdyż wskazane w tym oświadczeniu jego przyczyny nie odpowiadają ustawowo przewidzianym przypadkom uprawniającym do tego. W związku z tym nie ma podstaw do żądania przez powódkę od pozwanej należności wynikających z punktu 12.3 OWUL. Stąd też zarzut pozwanych wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym okazał się skuteczny.

W świetle tych konkluzji wyrok Sądu Okręgowego, pomimo częściowo błędnego uzasadnienia, należało uznać za prawidłowy, co skutkowało oddaleniem apelacji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania przed Sądem II - ej instancji, mając na względzie jego wynik, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 ze zm.) w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Paulina Aslanowicz Roman Dziczek Marta Szerel